

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/202/2018
Identifikačné číslo spisu: 1112211713
Dátum vydania rozhodnutia: 30.09.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Katarína Slováčková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1112211713.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu U. U., bytom V., Z. XX, zastúpeného JUDr. Ladislavom Jonášom, advokátom so sídlom v Bratislave, Bajzova 1, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky so sídlom v Bratislave, Župné námestie 13, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 25 C 86/2012, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 27. marca 2018 sp. zn. 8 Co 16/2017 takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 27. marca 2018 sp. zn. 8 Co 16/2017 v časti, ktorou potvrdil rozsudkom súdu prvej inštancie žalovanej uloženú povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu majetkovej škody vo výške 3.991,61 € s 9 % ročným úrokom z omeškania od 9. februára 2012 do zaplatenia a v súvisiacom výroku o trovách konania, z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Dovolanie vo zvyšku o d m i e t a.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 18. apríla 2016 č. k. 25 C 86/2012-174 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu majetkovej škody vo výške 3.991,61 € s 9 % ročným úrokom z omeškania od 9. februára 2012 do zaplatenia, náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 21.930,- € a vo zvyšku žalobu zamietol. Zároveň žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi k rukám jeho právneho zástupcu náhradu trov konania vo výške 498,- € a trov právneho zastúpenia vo výške 4.108,21 €, všetko do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení uviedol, že nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením, je špecifickým prípadom zodpovednosti štátu podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“) účinného do 30. júna 2004. Súdna judikatúra systematickým a logickým extenzívnym výkladom dospela k záveru, že ak došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin

nespáchal a že trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania vznesením obvinenia sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonnosti) začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania. Trestné stíhanie žalobcu, ktoré začalo vznesením obvinenia, prebiehalo od doručenia uznesenia o vznesení obvinenia, t. j. od 22. januára 1999 do nadobudnutia právoplatnosti rozsudku krajského súdu, ktorým bol žalobca spod obžaloby oslobodený, t. j. do 10. marca 2011 a väzbu žalobca vykonával od 22. januára 1999 od 11.15 hod. do prepustenia žalobcu z väzby príkazom okresného súdu dňa 22. januára 2001. Oslobodenie žalobcu spod obžaloby podľa ustáleného právneho názoru znamená, že v zmysle § 1 a § 4 zákona č. 58/1969 Zb. vznikol žalobcovi, pri splnení ďalších zákonných podmienok, nárok na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia, keď oslobodenie spod obžaloby má pri aplikácii § 4 citovaného zákona rovnaký význam ako zrušenie alebo zmena uznesenia o vznesení obvinenia. Ak bol niekto oslobodený spod obžaloby, pretože skutok nespáchal, znamená to, že bol stíhaný nezákonne. Oslobodením žalobcu spod obžaloby bola naplnená aj podmienka podľa § 5 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. pre vznik nároku žalobcu na náhradu škody voči štátu spôsobenú rozhodnutím o väzbe. Žalobca využil možnosť podať proti nezákonným rozhodnutiam o vznesení obvinenia a o jeho vzatí do väzby opravné prostriedky, ktoré pripúšťal platný a účinný Trestný poriadok, teda splnil v zmysle § 3 zákona č. 58/1969 Zb. jeden zo zákonných predpokladov pre priznanie nároku na náhradu škody. V prejednávanej veci začala desaťročná objektívna premlčacia lehota vo vzťahu k uplatneniu nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom plynúť 22. januára 1999 a uplynula 22. januára 2009. Žalobca doručil žalovanej žiadosť o predbežné prerokovanie jeho nároku na náhradu škody a nemajetkovej ujmy 8. augusta 2011 a žalovaná mu listom zo dňa 8. februára 2012 číslo 10139/2012/51 oznámila, že jeho žiadosť posúdila ako nedôvodnú. Žalobu, ktorou si uplatnil žalobca svoj nárok voči žalovanej, doručil súdu 18. apríla 2012, teda po uplynutí objektívnej premlčacej doby. Námietku premlčania vznesenú žalovanou posúdil súd prvej inštancie ako uplatnenú v rozpore s dobrými mravmi. Žalobca si nemohol uplatniť svoje nároky skôr ako ho súd spod obžaloby neoslobodil a Krajský súd v Nitre tak rozhodol až po uplynutí objektívnej premlčacej lehoty. Objektívna premlčacia lehota nemohla začať plynúť bez existencie behu subjektívnej lehoty, ktorá však začala v prípade žalobcu plynúť až zrušením nezákonného rozhodnutia, teda právoplatnosťou rozsudku o oslobodení žalobcu spod obžaloby. Za dĺžku trestného stíhania žalobcu zodpovedá štát, pričom nebolo v možnostiach žalobcu túto dobu trvania trestného stíhania ovplyvniť. Navyše žalovaná počas konania netvrdila a ani neuvádzala skutočnosti, z ktorých by vyplynulo, že pre správanie žalobcu, resp. z jeho viny, by jeho trestné stíhanie trvalo viac ako desať rokov. Vzhľadom na uvedené, keď práve v dôsledku konania orgánu štátu si žalobca nemohol uplatniť nárok na náhradu škody riadne a včas, súd posúdil žalovanou (štátom) vznesenú námietku premlčania ako námietku vznesenú v rozpore s dobrými mravmi a na vznesenú námietku premlčania nároku žalobcu na náhradu škody potom neprihliadol. Nárok žalobcu na náhradu skutočnej majetkovej škody titulom náhrady trov obhajoby v trestnom konaní vo výške 3.991,61 €, tak z dôvodu väzby ako aj trestného stíhania, považoval súd prvej inštancie v celom rozsahu za dôvodný. Uvedol, že rozsah náhrady skutočnej škody nie je obmedzený tarifnou odmenou, pretože zodpovedá právnej úprave nutnej obhajoby v trestnom konaní ako aj právnej úprave odmeny advokátov pri poskytovaní právnej pomoci, pričom poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zo dňa 27. októbra 2005 sp. zn. 3 Cdo 175/2005. V súvislosti s uplatneným nárokom žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy v dôsledku väzby aplikoval súd prvej inštancie Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) a v súlade s článkom 5 ods. 5 Dohovoru priznal žalobcovi nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, keď mal vykonaným dokazovaním za preukázané, že žalobca vykonal na základe rozhodnutia súdu väzbu od 22. januára 1999 do 22. januára 2001 (731 dní), pričom následne bol spod obžaloby právoplatne oslobodený, teda rozhodnutím o väzbe došlo k pozbaveniu slobody žalobcu v rozpore s článkom 5 ods. 1 Dohovoru a toto konanie možno považovať za objektívne spôsobilé privodiť ujmu na právach žalobcu. Žalobca preukázal, že v dôsledku nezákonného rozhodnutia - vzatia do väzby mu bola spôsobená nemajetková ujma, preukázal zásah a nepriaznivý dopad v súvislosti s vykonanou väzbou v jeho osobnom, súkromnom a rodinnom živote, ako aj vo sfére jeho psychiky, nakoľko jej následky boli takej intenzity a závažnosti, ktoré pretrvávajú dodnes, že sa nejaví postačujúcim poskytnutím iného zadosťučinenia, a preto súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť mu náhradu nemajetkovej ujmy za čas väzby vo výške 21.930,- €, keď pri stanovení

výšky náhrady za jeden deň väzby súd vychádzal zo sumy 30,- €, ktorú ustálil porovnaním s výškou v iných obdobných sporoch, ako i v porovnaní s výškou nemajetkovej ujmy, ktorá je poskytovaná za každý deň odňatia slobody i v iných štátoch Európskej únie, pričom poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30 Cdo 2357/2010. Súd vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania nároku na náhradu nemajetkovej ujmy za väzobné stíhanie žalobcu uviedol, že v tomto prípade aplikoval Dohovor a prípadné premlčanie nároku žalobcu na nemajetkovú ujmu nie je možné posudzovať podľa § 22 zákona č. 58/1969 Zb., ale v zmysle všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka, podľa ktorých je premlčacia doba trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 Občianskeho zákonníka). Ak sa teda právo mohlo po prvýkrát vykonať najskôr právoplatnosťou rozsudku, ktorým bol žalobca spod obžaloby oslobodený, t. j. 10. marca 2011, potom v čase podania žaloby na súd 18. apríla 2012 neuplynula márne žalobcovi premlčacia lehota. O trovách konania súd rozhodol podľa ustanovenia § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len O.s.p.), a priznal žalobcovi plnú náhradu trov konania, hoci mal v časti náhrady škody plný úspech a v časti náhrady nemajetkovej ujmy úspech len čiastočný, nakoľko rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 27. marca 2018 sp. zn. 8 Co 16/2017 na odvolanie žalobcu i žalovanej rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti, t. j. vo vyhovujúcom výroku vo veci samej a v zamietajúcom výroku vo veci samej týkajúcom sa nepriznanej časti uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, potvrdil ako vecne správny (§ 378 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku, ďalej len „CSP“) a žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že právna úprava zákona č. 58/1969 Zb., ktorá sa na daný prípad vzťahuje, je z hľadiska obsahu nároku na náhradu škody užšia ako vyplýva z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, a preto je na mieste priama aplikácia článku 5 ods. 5 Dohovoru. Správne v tejto súvislosti odkázal prvoinštančný súd na závery vyplývajúce aj z rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu (napr. rozhodnutie vo veci sp. zn. 4 Cdo 177/2005 zo dňa 31. mája 2007) a konštatoval, že nárok na náhradu škody za predchádzajúce nezákonné pozbavenie osobnej slobody zaručuje nielen vnútroštátna úprava, ale aj článok 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podmienkou na odškodnenie v zmysle článku 5 ods. 1 a 5 Dohovoru je porušenie niektorého ustanovenia článku 5 ods. 1 až 4 Dohovoru, alebo pozbavenie osobnej slobody v rozpore s vnútroštátnym právom. Predpokladom vzniku nároku je vznik škody v príčinnej súvislosti s namietaným porušením článku 5 Dohovoru, pričom škodou sa rozumie tak škoda materiálna, ako aj nemateriálna, pričom článok 5 ods. 5 Dohovoru je nutné aplikovať prednostne pred zákonom. Žalobou uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v dôsledku väzby preto správne posúdil aj podľa článku 5 ods. 5 Dohovoru a dospel k správne záveru, že podmienky pre priznanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy žalobcovi, ktorý bol na základe rozhodnutia súdu vo väzbe od 22. januára 1999 do 22. januára 2001, pričom následne bol spod obžaloby právoplatne oslobodený; teda rozhodnutím o väzbe došlo k pozbaveniu slobody žalobcu v rozpore s článkom 5 ods. 1 Dohovoru a toto konanie možno považovať za objektívne spôsobilé prívodiť ujmu na jeho právach; sú splnené, keď nebolo preukázané ani to, že by si žalobca väzbu zaviniť sám. Rovnako správne poukázal na to, že pre účely rozhodnutia o náhrade skutočnej škody je potrebné vychádzať z toho, že základ vzniku zodpovednosti žalovanej za škodu spôsobenú vedením trestného stíhania je daný, nakoľko žalobca bol spod obžaloby oslobodený. Napokon, správne súd prvej inštancie námietku premlčania žalovanej posúdil ako vznesenú v rozpore s dobrými mravmi s poukazom na skutočnosť, že žalobca mohol svoj nárok uplatniť najskôr až na základe právoplatného rozsudku Krajského súdu v Nitre zo dňa 10. marca 2011 č. k. 7 To 43/2010-1392, ktorým bol napokon po 11 rokoch trvajúcom trestnom konaní v celom rozsahu spod obžaloby oslobodený, teda až 5. mája 2011, kedy mu bol tento rozsudok doručený, a teda je celkom zrejmé, že žalobca bez svojej viny objektívne nemohol uplatniť svoje právo na súde skôr, ktorá skutočnosť je; napriek formálnemu splneniu predpokladov premlčania práv žalobcu; legitímnym dôvodom pre nepriznanie ochrany právu žalovanej účinne vzniesť v tomto spore námietku premlčania s poukazom na ustanovenie § 3 Občianskeho zákonníka. Všetky svoje skutkové a právne závery prvoinštančný súd podrobne a vyčerpávajúco vysvetlil v odôvodnení napadnutého rozsudku, s ktorým sa odvolací súd plne stotožnil a v podrobnostiach na ne odkázal. Pokiaľ ide o majetkovú škodu uplatnenú žalobcom v sume 3.991,61 eur s príslušenstvom ako náklady vynaložené na obhajobu v trestnom konaní, správne súd prvej inštancie konštatoval, že žalobcovi vznikla škoda v uplatnenej výške, keď

vynaloženie predmetnej sumy bolo riadne preukázané predloženými listinnými dôkazmi. Neopodstatnená je námietka žalovanej, že súd prvej inštancie založil jej zodpovednosť za náhradu trov obhajoby žalobcu na neobmedzenej kauzalite, keď priznanú náhradu trov obhajoby neskúmal z hľadiska nutnosti a účelnosti ich vynaloženia v trestnom konaní. Námietku žalobcu súvisiacu s výškou priznanej nemajetkovej ujmy odvolací súd vyhodnotil ako nedôvodnú. Poukázal na odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie, ktorý správne a dôsledne posúdil kritériá, ktoré je potrebné zohľadniť pri určení výšky nemajetkovej ujmy. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie je zrejmé a preukázané, aké následky žalobcovi vznikli vo sfére jeho osobného života. Výška nároku nemajetkovej ujmy bola správne určená aj z hľadiska využitia komparačnej metódy vo vzťahu k iným obdobným prípadom. Odvolací súd považoval odvolanie žalobcu proti výroku o trovách konania za nedôvodné; súd prvej inštancie správne rozhodol, keď o trovách prvoinštančného konania rozhodol podľa § 142 ods. 3 O.s.p. Rozhodnutie o trovách odvolacieho konania odvolací súd odôvodnil § 396 ods. 1, § 255 ods. 2 a § 262 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná z dôvodov podľa § 420 písm. f/ CSP, pretože odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, keď svoje rozhodnutie neodôvodnil vyčerpávajúcim spôsobom zo všetkých relevantných skutkových a právnych hľadísk; tiež z dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP. V súvislosti s naplnením dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP má žalovaná za to, že odvolací súd sa vôbec nezaoberal podstatnou námietkou žalovanej, a to vznesenou námietkou premlčania vo vzťahu k rozhodnutiu o väzbe podľa § 23 zákona č. 58/1969 Zb., teda jeho rozhodnutie neposkytuje požadované zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie. Odvolací súd sa v odôvodnení napadnutého rozsudku zaoberal výlučne vznesenou námietkou premlčania vo vzťahu k uzneseniu o vznesení obvinenia, pričom sa zároveň opomenul čo i len marginálnym spôsobom zaoberať správnosťou záverov súdu prvej inštancie v súvislosti so vznesenou námietkou premlčania zo strany žalovanej vo vzťahu k rozhodnutiu o väzbe. Žalovaná namieta, že nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie (spravodlivý proces) a uvedená vada zakladá dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP. Pokiaľ ide o dovolací dôvod spočívajúci v nesprávnom právnom posúdení veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, osobitne namieta, že žalobcovi bolo možné priznať výlučne náhradu trov obhajoby vynaložených v trestnom konaní vo výške zodpovedajúcej tarifnej odmene advokáta, pričom v prípade žalobcu táto podmienka nie je splnená z dôvodu, že žalobca sa so svojím obhajcom dohodol na tzv. zmluvnej odmeň za zastupovanie v trestnom konaní sp. zn. 2T 14/2000. Uviedla, že táto otázka je v rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu vyriešená uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 402/2015 z 28. apríla 2016 uverejnenom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 17/2018, ako i uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 198/2017 z 19. marca 2018. Žalovaná vyvodzuje prípustnosť dovolania i z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Trvá na tom, že nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy je potrebné posúdiť podľa zákona č. 58/1969 Zb. v spojení s Dohovorom a nie výlučne len na základe Dohovoru; zároveň je nevyhnutné z dôvodu existujúcej špeciálnej úpravy obsiahnutej v zákone č. 58/1969 Zb. aplikovať na nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy ustanovenie § 23 zákona č. 58/1969 Zb. viažuce sa na titul nároku a nie všeobecné ustanovenia Občianskeho zákonníka o premlčaní, čo žalovaná považuje za právnu otázku, ktorá ešte nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená. Podľa žalovanej napriek tomu, že zákon č. 58/1969 Zb. neobsahuje inštitút nemajetkovej ujmy, je možné nárok na náhradu nemajetkovej ujmy priznať podľa tohto zákona v spojení s čl. 5 ods. 5 Dohovoru, avšak s poukazom na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu je možné Dohovor aplikovať iba v prípade nezákonného pozbavenia osobnej slobody, t. j. v prípade nezákonnej väzby alebo nezákonného výkonu trestu odňatia slobody. Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy podľa čl. 5 ods. 5 Dohovoru je porušenie niektorého ustanovenia čl. 5 ods. 1 až 4 Dohovoru. Súdny Slovenskej republiky však na rozdiel od Dohovoru priznávajú náhradu nemajetkovej ujmy v prípade, ak sú splnené podmienky zodpovednosti štátu za škodu podľa zákona č. 58/1969 Zb. za pozbavenie osobnej slobody napriek tomu, že osobná sloboda osoby bola obmedzená v súlade so zákonom a až neskôr prišlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby. Žalobcovi je možné priznať nárok na náhradu nemajetkovej ujmy titulom nezákonnej väzby podľa zákona č. 58/1969 Zb. v spojení s čl. 5 ods. 5 Dohovoru, avšak § 23 tohto zákona presne stanovuje lehotu pre uplatnenie tohto nároku, a to jednoročnú premlčaciu dobu, pri

aplikovaní ktorého ustanovenia prišlo v posudzovanej veci k premlčaniu nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy 10. marca 2012; žaloba bola súdu prvej inštancie doručená až 18. apríla 2012, preto je nárok na náhradu nemajetkovej ujmy premlčaný. Podľa žalovanej zákon č. 58/1969 Zb. neviaže aplikáciu § 23 na formu, resp. typ uplatnenej náhrady škody, ale na samotný titul, na základe ktorého sa žalobca svojho nároku domáha, tzn. že jednoročná objektívna premlčacia doba upravená v § 23 sa vzťahuje na nezákonné rozhodnutie o väzbe alebo nezákonné rozhodnutie o výkone trestu odňatia slobody, nie na druh škody, t. j. skutočnú škodu, ušlý zisk alebo nemajetkovú ujmu. Aj v prípade použitia čl. 5 ods. 5 Dohovoru je totiž základ nároku daný ustanoveniami zákona č. 58/1969 Zb., a to vrátane ustanovení o podmienkach premlčania nároku, ktoré sa naň v celom rozsahu vzťahujú. V posudzovanej veci je potrebné aplikovať § 23 zákona č. 58/1969 Zb. o premlčaní vo vzťahu k titulu, na základe ktorého sa žalobca náhrady nemajetkovej ujmy domáha a nie vo vzťahu k druhu škody. Podľa žalovanej zákon č. 58/1969 Zb. je oproti Občianskemu zákonníku „lex specialis“, pričom niet dôvodu nachádzať titul nároku v zákone č. 58/1969 Zb. a následne ignorovať iné jeho ustanovenia (o premlčaní) len z dôvodu, že môžu byť pre žalobcu nevýhodnejšie. Žalovaná svoje tvrdenia opiera o rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 18. januára 2012 sp. zn. I. ÚS 430/2011, z ktorého vyplýva, že „pokiaľ je premlčanie práva na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom zákonom o zodpovednosti štátu za škodu upravené, nie sú splnené predpoklady na použitie všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka“. V zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP ďalej žalovaná namieta neprimeranú výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy žalobcovi vo výške 21.930,- € za 731 dní väzby, pričom poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6 MCdo 15/2012 a zákon č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi, podľa ktorých nie je možné osobám domáhajúcim sa náhrady nemajetkovej ujmy priznávať vyššie alebo porovnateľné sumy ako v prípadoch, ak bola trestným činom spôsobená smrť alebo ujma na zdraví. Žalovaná tiež poukázala na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. III. ÚS 147/06 zo 6. decembra 2006 a naň nadväzujúci rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) zo 17. júla 2012 v prípade Winkler proti Slovenskej republike, ktorým bol sťažovateľ odškodnený sumou 8.000,- € za nezákonné pozbavenie slobody v trvaní 6 mesiacov, ako aj prípad Kormoš proti Slovenskej republike, kde ESLP priznal sťažovateľovi náhradu nemajetkovej ujmy v sume 12.000,- €. Napokon žalovaná napáda rozsudok odvolacieho súdu aj v časti výroku I rozsudku súdu prvej inštancie o povinnosti žalovanej zaplatiť k rukám právneho zástupcu žalobcu náhradu trov konania vo výške 498,- €, ako i trov právneho zastúpenia vo výške 4.108,21 € ako závislé časti výroku I vo vzťahu k priznanej náhrade nemajetkovej ujmy. Vzhľadom na uvedené navrhla rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a rozhodnutie, alternatívne dovolaním napadnuté rozhodnutie zmeniť a žalobu v celom rozsahu zamietnuť; súčasne žiadala odložiť vykonateľnosť napadnutého rozsudku odvolacieho súdu až do rozhodnutia o jej dovolaní.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že nesúhlasí s názorom žalovanej, že zmeškal lehotu na uplatnenie jeho nárokov, keďže o náhradu škody v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. požiadal 8. augusta 2011; žalovaná mu až 8. februára 2012 oznámila, že jeho žiadosť považuje za nedôvodnú. S poukazom na § 9 a § 22 zákona č. 58/1969 Zb. mu lehota na podanie žaloby medzi 8. augustom 2011 a 8. februárom 2012 neplynula a skončila plynúť 11. septembra 2012. Žalobu podal 18. apríla 2012, teda takmer päť mesiacov pred skončením plynutia lehoty na jej podanie. Pokiaľ ide o výšku priznaných trov obhajoby podľa predložených príjmových dokladov a zmluvy, má za to, že súdy pri svojom rozhodovaní postupovali správne, keďže výšku uhradených trov obhajoby riadne preukázal. Vo vzťahu k výške odškodnenia za každý deň vykonanej väzby (30,- €/ deň) uvádza, že ju považuje za nedostatočné ohodnotenie všetkých obmedzení a príkorí, ktoré musel vo väzbe trpieť. Nevidí dôvod, prečo by súd mal posudzovať jeho obmedzenie slobody s odkazom na odškodňovanie osôb poškodených trestnými činmi, kde sa ráta s tým, že poškodený má nárok aj na priame odškodnenie páchatelom a štát má skôr podpornú úlohu. Poukázal na skutočnosť, že podľa rozhodnutí súdov adekvátnym je odškodnenie v rozsahu 20,- € až 60,- € za jeden deň trvania väzby; rozsudkom ESLP vo veci Bruncko proti Slovenskej republike bola žalobcovi priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 25.000,- €, t. j. 74,- € za jeden deň trvania väzby. Zotrváva na stanovisku, že obmedzenie jeho osobnej slobody bolo nezákonné a nedôvodné a má za to, že žalovanej nebolo žiadnym nesprávnym procesným postupom súdov znemožnené uskutočnenie jej patriacich procesných práv, súdy sa neodklonili od ustálenej rozhodovacej

praxe dovolacieho súdu ani neriešili otázky, ktoré by v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu aj s poukazom na rozhodnutia označené v dovolaní neboli vyriešené. Dovolanie žalovanej navrhol v plnom rozsahu ako nedôvodné zamietnuť a rozhodnúť o trovách dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd po zistení splnenia podmienok pre odloženie vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle ustanovenia § 444 ods. 1 CSP uznesením z 26. júna 2019 sp. zn. 7 Cdo 202/2018 odložil vykonateľnosť rozsudku Okresného súdu Bratislava I z 18. apríla 2016 č. k. 25 C 86/2012-174 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 27. marca 2018 sp. zn. 8 Co 16/2017 do právoplatnosti rozhodnutia o dovolaní žalovanej.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, na ktorú sa vzťahuje § 429 ods. 2 písm. b/ CSP, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre to, aby uskutočnil meritórny dovolací prieskum napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je v časti procesne prípustné i dôvodné.

7. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

9. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 172/03).

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

11. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

12. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

13. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

14. V preskúmvanej veci žalovaná odôvodňovala prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP.

15. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú túto procesnú vadu, sú: a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu.

16. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

17. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci znemožňujúca účastníkovi realizáciu jeho procesných oprávnení a mariaca možnosti jeho aktívnej účasti na konaní (R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

18. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom súdnom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (1 ECdo 10/2014, 3 Cdo 146/2013). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu treba pojem „procesný postup“ súdu vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

19. Pokiaľ ide o tú časť dovolacej argumentácie žalovanej, ktorá sa týka nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozsudku, prípadne jeho nepresvedčivosti či nepreskúmateľnosti, dovolací súd pripomína, že už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 111/1998) zastávala názor, že dovolateľom namietaná nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a prípustnosť dovolania; nepreskúmateľnosť bola považovaná len za vlastnosť rozhodnutia súdu, v ktorej sa navonok prejavila tzv. iná vada konania majúca za následok nesprávne rozhodnutie veci. S tým názorom sa stotožnil aj ústavný súd (viď I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016).

20. Na zásade, podľa ktorej nepreskúmateľnosť zakladá len tzv. „inú vadu konania“ (teda nie zmätočnosť) zotrvalo aj zjednocujúce stanovisko R 2/2016, právna veta ktorého znie:

„Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“ Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

21. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

22. V posudzovanej veci odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 a 2 CSP a v celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie, s ktorým tvorí - ako už bolo spomenuté, jeden celok. V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd uviedol, čoho a z akých dôvodov sa žalobca domáhal, čo sledovala žalovaná, z ktorých skutočností a dôkazov súd vychádzal, akými úvahami sa riadil prvoinštančný súd; odvolací súd zaujal aj závery k jeho právnomu posúdeniu, s ktorým sa stotožnil. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie náležite neodôvodnil a že pri rozhodovaní nezohľadnil odvolaciu argumentáciu žalovanej. Pritom platí, že súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05). Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky.

23. Žalovaná vyvodzuje prípustnosť dovolania i z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Podľa názoru odvolacieho súdu žalovaná v dovolaní náležite konkretizovala zásadnú právnu otázku (bod 3. tohto rozhodnutia), riešenie odvolacím súdom. V ďalšom bolo preto potrebné posúdiť, či ide o otázku, ktorú už odvolací súd v minulosti vyriešil.

24. „Ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu“ je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali.

25. Žalovaná za nesprávny právny záver odvolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP považuje to, že odvolací súd nesprávne posúdil parciálnu právnu otázku, keď žalobcovi priznal náhradu účelne vynaložených trov obhajoby v trestnom konaní nie vo výške zodpovedajúcej tarifnej odmene advokáta, ale tzv. zmluvnú odmenu za zastupovanie v trestnom konaní. Najvyšší súd v tejto súvislosti uvádza, že

predmetnou otázkou sa v minulosti zaoberal a túto vyriešil v rozhodnutí sp. zn. 6 Cdo 402/2015 z 28. apríla 2016 uverejnenom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako judikát R 17/2018, v ktorom dospel k záveru, že „aj v prípade, ak nárok na náhradu nákladov vynaložených poškodeným (obvineným) na jeho obhajobu v trestnom konaní, v ktorom bol spod obžaloby oslobodený alebo trestné stíhanie voči nemu bolo zastavené, bol uplatnený podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, súd môže priznať len náhradu účelne vynaložených trov, výška ktorých zodpovedá tarifnej odmene advokáta určenej osobitným právnym predpisom účinným v čase robenia úkonov“. S poukazom na uvedené dovolací súd konštatuje, že odvolací súd sa pri riešení tejto právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a preto rozsudok odvolacieho súdu v časti, ktorou potvrdil rozsudkom súdu prvej inštancie žalovanej uloženú povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu majetkovej škody vo výške 3.991,61 € s 9 % ročným úrokom z omeškania od 9. februára 2012 do zaplatenia a v súvisiacom výroku o trovách konania, podľa § 449 ods. 1 a § 450 CSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

26. Žalovaná prípustnosť jej dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP vyvodzuje tiež z toho, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil, keď pri riešení právnej otázky určenia primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej žalobcovi rozhodnutím o väzbe sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, pretože nevychádzal z predvídateľných kritérií vyplývajúcich z hmotnoprávných predpisov (zákon č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi) a z relevantnej judikatúry tak, aby umožňovala spravodlivé zadost'učinenie, ale zároveň nevytvárala priestor pre neoprávnené obohacovanie sa a vo vzájomnej komparácii nebagatelizovala iné finančné kompenzácie za niektoré vážnejšie ujmy.

27. Z dovolateľkou označeného rozhodnutia dovolacieho súdu, od ktorého sa podľa jej názoru mal odvolací súd pri riešení vyššie uvedenej právnej otázky odkloniť, vyplýva, že aj keď výška zadost'učinenia v peniazoch je predmetom voľnej úvahy súdu, táto úvaha nemôže byť nepreskúmateľnou ľubovôľou súdu, ale musí sa opierať o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská. Súd pritom musí brať na zreteľ jej prvoradú satisfakčnú funkciu, ktorou je zabezpečiť primerané zmiernenie nemajetkovej ujmy, a to s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu; na druhej strane však nemožno priznávať neprímerané či dokonca premrštené sumy, ktoré by vo svojich dôsledkoch viedli k bezdôvodnému obohacovaniu sa a ktoré by pri porovnaní s odškodňovaním zásahov do iných práv a slobôd zaručených ústavou mohli niektoré ujmy na iných základných právach bagatelizovať (4 Cdo 171/2005). Primeranosť nemajetkovej ujmy treba vždy posudzovať, resp. určovať (okrem iného) aj v kontexte s ďalšími právnymi predpismi upravujúcimi obdobnú problematiku, kde výška príslušného odškodnenia vyplýva priamo zo zákona, ale aj v kontexte s rozhodnutiami EŠLP a ústavného súdu (6 M Cdo 15/2012).

28. V prejednávanej veci súdy oboch nižších inštancií pri určovaní primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej žalobcovi rozhodnutím o väzbe považovali za potrebné zohľadniť povahu trestnej veci, celkovú dĺžku obmedzenia osobnej slobody a následky, ktoré toto obmedzenie vyvolalo v osobnej sfére poškodeného (žalobcu), a v nadväznosti na tieto zistenia ju stanovili v porovnaní s výškou náhrady nemajetkovej ujmy priznávanej v iných obdobných prípadoch a výškou, ktorá je poskytovaná v iných štátoch Európskej únie. Vzhľadom na uvedené možno teda konštatovať, že odvolací súd (a rovnako aj súd prvej inštancie) sa pri určení primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu zaoberajúcej sa touto právnou otázkou, ale (práve naopak) pri jej riešení postupoval v súlade s ňou.

29. Skutočnosť, že žalovaná sa s vyčíslením primeranej výšky náhrady odvolacím súdom nestotožňuje a považuje ju za nadhodnotenú, sama osebe nemôže byť spôsobilá založiť prípustnosť jej dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, ak odvolací súd pri jej zisťovaní vychádzal z uvedených kritérií, zafinovaných ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu. Sama polemika dovolateľky s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Uvedená dovolacia námietka preto nemôže byť relevantná pre

prípustnosť dovolania v zmysle tohto ustanovenia.

30. Nad rámec dovolacieho prieskumu dovolací súd však považuje za potrebné poznamenať, že podľa jeho názoru rozhodnutie odvolacieho súdu v časti určenia výšky primeranej náhrady nemajetkovej ujmy žalobcu vzniknutej na základe rozhodnutia o väzbe je vecne správne. Aj keď nárok žalobcu na odškodnenie väzby v prejednávanej veci vznikol na základe zákona č. 58/1969 Zb., v zmysle judikatúry najvyššieho súdu mu ako poškodenému patrí nielen nárok na náhradu materiálnej škody podľa tohto zákona, ale aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle čl. 5 ods. 1 a 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (R 13/2009). Dohovor výšku tejto náhrady nelimituje maximálnou prípustnou hornou hranicou, ale jej konkrétne vyjadrenie (určenie) ponecháva na úvahe súdu tak, aby spĺňala svoje predpokladané funkcie. Táto úvaha však nemôže byť svojvoľná, ale musí vychádzať z predvídateľných kritérií a tiež musí zohľadňovať iné právne predpisy upravujúce obdobnú problematiku a relevantné súdne rozhodnutia, aby odškodnenia za iné, vážnejšie ujmy za zásahy do iných základných práv a slobôd neboli v porovnaní s ňou bagatelizované (4 Cdo 80/2019).

31. Pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy primeranej k vytrpenej ujme na základe rozhodnutia o väzbe je nevyhnuté postupovať vždy s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu, ktoré sú v každej veci vysoko individuálne. V prípade žalobcu už len samotná dĺžka trvania vykonanej väzby (24 mesiacov a 1 deň) je neproporcionálna k závažnosti skutku, ktorý sa mu kládol za vinu, spod obžaloby za ktorý bol právoplatným rozhodnutím súdu oslobodený. Pozbavenie osobnej slobody v trvaní 24 mesiacov je zásahom do základných práv a slobôd, ktorý treba považovať za mimoriadne závažný, a preto je dostatočným dôvodom na to, aby náhrada ujmy, ktorá ním bola spôsobená, bola porovnateľná k výške náhrady priznávanej za telesné zranenia alebo násilné činy (porov. Karhuvaara a Iltalehti v. Fínsko, sťažnosť č. 53678/00). Pre posúdenie primeranosti priznanej náhrady metódou jej komparácie s inými súdnymi rozhodnutiami dovolací súd poukazuje tiež na rozhodnutie ESLP vo veci Winkler v. Slovenská republika, sťažnosť č. 25416/07, v ktorom sťažovateľovi priznal náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 8.000,- eur za 6 mesiacov trvania nezákonnej väzby. V týchto súvislostiach podľa názoru dovolacieho súdu výšku nemajetkovej ujmy tak, ako ju určili oba súdy nižších inštancií v prejednávanej veci (t. j. 21.930,- eur za 24 mesiacov a 1 deň) nemožno v žiadnom prípade považovať za neprimeranú.

32. Prípustnosť dovolania vyvodzuje žalovaná i z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Za podstatu nesprávnosti právnych záverov odvolacieho súdu považuje to, že odvolací súd nesprávne posúdil právnu otázku, keď na nárok žalobcu spočívajúci v náhrade nemajetkovej ujmy nesprávne aplikoval všeobecné ustanovenia Občianskeho zákonníka o premlčaní, namiesto špeciálnej právnej úpravy o premlčaní obsiahnutej v § 23 zákona č. 58/1969 Zb.

33. K žalovanou vymedzenej právnej otázke dovolací súd uvádza, že táto právna otázka už bola dovolacím súdom vyriešená v rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 191/2017 tak, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb. sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe podľa § 101 Občianskeho zákonníka. Na uvedenom právnom názore dovolací súd zotrval aj v rozhodnutí 4 Cdo 34/2018, z čoho možno usúdiť, že riešenie predmetnej právnej otázky v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu je ustálené; uvedená právna otázka preto nemôže založiť prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

34. Vzhľadom na uvedené možno uzavrieť, že dovolanie žalovanej v časti proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorou potvrdil rozsudkom súdu prvej inštancie žalovanej uloženú povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu majetkovej škody vo výške 3.991,61 € s 9 % ročným úrokom z omeškania od 9. februára 2012 do zaplataenia, je nielen procesne prípustné (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), ale i dôvodné (§ 432 CSP), a preto bolo potrebné rozsudok odvolacieho súdu v tejto časti zrušiť a vec mu v rozsahu zrušenia vrátiť na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 CSP v spojení s § 450 CSP) s tým, že odvolací súd je právnym názorom dovolacieho súdu viazaný (§ 455 CSP). Keďže ostatné dovolacie námietky žalovanej neboli spôsobilé založiť prípustnosť dovolania, dovolací súd dovolanie žalovanej vo zvyšnej časti ako procesne

neprípustné podľa § 447 písm. c/ CSP odmietol.

35. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

36. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.